

Nora Friis-Vollan

Bysprintens forankring i lokalsamfunnet

En studie av et lokalt idrettsarrangement i lys av Luhmanns systemteori

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag
Veileder: Jan Erik Ingebrigtsen

Mai 2020

Nora Friis-Vollan

Bysprintens forankring i lokalsamfunnet

En studie av et lokalt idrettsarrangement i lys av
Luhmanns systemteori

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag
Veileder: Jan Erik Ingebrigtsen
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Denne oppgaven er skrevet i forbindelse med lektorutdanningen i kroppsøving og idrettsfag ved NTNU i Trondheim. Jeg vil først og fremst takke mine informanter som har tatt seg tid til å fortelle om sine meninger og erfaringer knyttet til temaet for oppgaven. Uten deres bidrag hadde ikke undersøkelsen vært praktisk gjennomførbar på samme måte. I tillegg vil jeg rette en stor takk til veileder Jan Erik Ingebrigtsen for gode tips, veiledning og tilgjengelighet gjennom denne prosessen.

Det har vært en lærerik prosess å utarbeide denne oppgaven og jeg håper den kan bidra til lærerik lesning også.

Nora Friis-Vollan

Mosjøen, mai 2020

Sammendrag

Denne undersøkelsen belyser idrettsarrangementet Bysprinten som fenomen, og dets strukturelle koblinger til systemer i lokalsamfunnet. I lys av Luhmanns systemteori er det forsøkt å synliggjøre hvilken betydning Bysprintens relasjoner har for gjennomføringen av idrettsarrangementet, samt for Bysprintens forankring i lokalsamfunnet. Undersøkelsen bygger på en interesse og nysgjerrighet for idrettsarrangementet Bysprinten. Dette på bakgrunn av at Bysprinten har utviklet seg til å bli et attraktivt arrangement som tiltrekker seg langrennsløpere fra øverste nivå internasjonalt og nasjonalt, og som skaper stor entusiasme og aktivitet i lokalsamfunnet.

Resultatene i undersøkelsen tyder på å være sammenfallende med et utvalg tidligere forskningsresultater på lignende arrangement. Disse har i likhet med meg, sett på betydningen av opplevelsessarrangement på relativt små steder, da særlig i distrikts-kommuner. Ifølge Luhmanns systemteori må Bysprinten oppleves som relevant for samfunnet for å kunne eksistere. For å få til dette må det søkes relasjoner i lokalsamfunnet. Disse relasjonene blir undersøkt i studien. Det kommer nemlig tydelig frem at Bysprinten som system er 100% avhengig av sine relasjoner til andre system i lokalsamfunnet, da disse besitter kunnskap og kompetanse som er avgjørende for at Bysprinten skal kunne fortsette sin eksistens og utvikling. Samarbeidet mellom Bysprinten og de strukturelle koblingene, danner et slags samfunnsmessig fundament. Koblingene til de lokale skiklubbene, hovedsponsor for arrangementet og Idrettsfag ved Mosjøen videregående skole, oppleves som attraktiv. Attraktiv i den grad at systemene bidrar med relevante ytelser til Bysprinten, og i samfunnet ellers.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	0
Sammendrag.....	1
1.0 Innledning.....	3
1.1 Helgeland Event.....	4
1.2 Problemstilling.....	4
2.0 Tidligere forskning på lignende arrangement.....	6
3.0 Luhmanns systemteori.....	7
3.1 Menneskets plass i Luhmanns systemteori.....	7
3.2 System og omverden.....	8
3.3 Samarbeid og interaksjon mellom systemer.....	8
3.4 Kommunikasjon og forventninger.....	9
4.0 Metode.....	10
4.1 Mitt ståsted.....	10
4.2 Utvalg.....	11
4.3 Feltforskning.....	12
4.4 Datagenerering.....	12
4.4.1 Intervjuguide og gjennomføring av intervju.....	12
4.4.2 Transkribering.....	14
4.4.3 Feltnotater.....	15
4.5 Analyse.....	16
4.6 Forskningens kvalitet.....	17
4.7 Etske betraktninger.....	20
5.0 Bysprinten som sosialt system.....	22
5.1 Menneskets plass i Bysprinten.....	22
5.2 System og omverden.....	24
5.3 Samarbeid og interaksjon mellom systemer.....	27
5.4 Kommunikasjon og forventning.....	29
6.0 Avslutning.....	32
Litteraturliste.....	34
Vedlegg 1.....	36
Vedlegg 2.....	39

1.0 Innledning

Langrenn defineres fra flere hold som Norges nasjonalidrett, og vi liker kanskje å tro på det kjente uttrykket som sier at «nordmenn er født med ski på beina». Langrennssporten engasjerer mange nordmenn. Det er kanskje ikke så rart da det ofte er nordmenn som troner øverst på pallen i langrennssporten på elitenivå. I Norge arrangeres det gjennom vintersesongen mange lokale og nasjonale terminfestede skirenn (Skiforbundet, 2020). Showrenn er et annet type renn, hvor konkurransen i større grad er preget av lek og underholdning, fremfor FIS-poeng og sammendrag. Bysprinten i Mosjøen er et typisk showrenn, og det er dette arrangementet jeg skal ta for meg i denne oppgaven. Bysprinten i Mosjøen regnes per dags dato som Norges lengstlevende showrenn, og holder til i en liten by midt på Helgeland (HEV, 2019).

Ordet arrangement betyr en måte å ordne noe på, en ordning eller en tilstelning. Å arrangere og begrepet arrangør er utpregede sosiale begrep, da det må være flere individer involvert i et arrangement, både på arrangør- og deltakersiden (Holm, 1992). Idrettsarrangement og da særlig Bysprinten har fanget min interesse ettersom jeg år etter år har blitt fascinert av hvor stort engasjement som reiser seg i lokalbefolkningen i forbindelse med arrangementet. Ved å påstå at idrettsarrangementet engasjerer samfunnet ligger det implisitt i påstanden at samfunnet har relasjoner til arrangementet. I den forbindelse reiser det seg noen spørsmål: Hvilke relasjoner har eieren, Helgeland Event, til andre viktige aktører som bidrar til Bysprintens forankring i lokalsamfunnet? Hvilken betydning har de for selve arrangementet?

Den teoretiske bruken av begrepet *forankring* defineres i denne oppgaven som en forståelse og aksept for, samt forpliktende samarbeid og støtte til Bysprintens eksistens i samfunnet. Den empiriske bruken av begrepet forankring har som utgangspunkt at det foreligger en akseptering av Bysprinten fra andre samfunnssystemer. Forankringen foregår ved at det initieres eller godtas en ny eller allerede eksisterende relasjon til arrangementet Bysprinten. En forutsetning for relasjonene er at de må oppleves som attraktiv og bidra med relevante ytelser til systemet og i samfunnet ellers.

Luhmanns systemteori og kvalitative intervjuer er det som danner det empiriske materialet i denne oppgaven. Ifølge Luhmann (2000) er sosiale fenomen sosiale system som danner seg selv gjennom å skille seg fra omverden. Det sosiale fenomenet som studeres her er idrettsarrangementet Bysprinten. Luhmann (2000) peker på at for at et system skal kunne eksistere, kreves det at det oppleves som relevant for samfunnet. Betydningen av systemet må

søkes gjennom relasjoner. Koblingene mellom arrangør og andre systemer i samfunnet er med på å opprettholde arrangementets eksistens. Det blir derfor relevant å se på disse koblingene, hvordan de er koblet til Bysprinten og hvilken betydning de har for arrangementet.

1.1 Helgeland Event

Helgeland Event (HEV) er i dag et totalservice event- og profileringsbyrå. Bysprinten er et av eventene byrået arrangerer i løpet av året. Det hele startet med en høytsvevende idé av en gruppe venner i 2007, hvor ønsket var å samle verdenseliten til skikonkurranse og show i Mosjøens sentrumsgater. Siden den gang har bedriften utviklet seg til å bli en kjent aktør i event- og arrangementsbransjen. I dag jobber firmaet med privat og offentlig næringsliv over hele landet, med Helgeland som kjerneområde (HEV, 2019).

HEV er eiere av idrettsarrangementet Bysprinten, som i dag regnes å være Norges lengstlevende showrenn. Hvert år i 12 år har Bysprinten gått av stabelen siste helga i april og trukket over 5000 tilskuere til Mosjøen sentrum. Hovedmålet med showrennet er rekruttering av unge til idretten, der eliten er med å sørge for blest og folkefest. Bolyst og markedsføring av byen og regionen har også vært en del av visjonen for arrangementet. Arrangementet bidrar til å vise bredden av hva regionen har å tilby av opplevelser (Helgeland Sparebank, 2019).

I 2007 kunne arrangementet by på et barneskirenn og en hovedsprint med eliteutøvere. Siden den gang har arrangementet utviklet seg til å drifte 11 side-arrangement i tillegg til selve hovedsprinten. I dag arrangeres det barneskirenn, skolesprint, ungdomssprint, bedriftsstafett, i tillegg til konserter, konferanser, treningsøkter, det gis ut Bysprint avis, det holdes foredrag og bankett med mer. Alt i regi av Helgeland Event. Barneskirennets skal gi de yngste skiglede og mestringsfølelse med lek og moro. Skolesprinten er for barn fra 4. til 7. trinn, og arrangeres av Idrettsfaglinjen ved Mosjøen Videregående skole. Ungdomssprinten er for de unge aktive løperne, og bedriftsstafetten utfordrer næringslivet til start med mål om beste bekledning, tid og idealtid (HEV, 2019).

1.2 Problemstilling

I løpet av fartstiden til Bysprinten har flere showrenn rundt om i Norge opphørt eller blitt lagt ned. Det er derfor interessant å se på hvilke mekanismer som gjør at Bysprinten som system fortsetter å levere et profesjonelt og attraktivt arrangement i stadig utvikling. Med utgangspunkt i idrettsarrangementet Bysprinten som sosialt fenomen, vil jeg i denne undersøkelsen se nærmere på problemstillingen:

Hvilken betydning har Bysprintens relasjoner for gjennomføringen av idrettsarrangementet, samt for Bysprintens forankring i lokalsamfunnet?

2.0 Tidligere forskning på lignende arrangement

Det er skrevet flere masteroppgaver på NTNU som omhandler arrangementer, herunder festivaler og idrettsarrangement. En av dem er skrevet av Elise Engen Hanem (2013). I studien tar hun for seg opplevelsestilbudenes betydning for stedet Tydal, med fokus på Tydalsfestivalen, Karolinerspelet og Storsylen Opp. Tydal er en liten kommune i Trøndelag som i likhet med Mosjøen og resten av distrikts-Norge ønsker å minske omfanget av fraflytting fra stedet. Hanem skriver i sin masteroppgave om hvilken betydning opplevelsestilbudene har for bygda Tydal, der alle de tre arrangementene er basert på frivillig arbeid. Motivasjonen bak opplevelsestilbudene var et ønske om å gjøre noe positivt for bygda. Dette samsvarer med Helgeland Events motivasjon for Bysprinten. De har et ønske om å skape folkefest, bolyst, stolthet og engasjement. De ønsker å skape noe positivt for innbyggerne i Vefsn Kommune, i tillegg til en markedsføring av byen også utenfor bygrensen.

Hanem skriver at de har lyktes godt med opplevelsestilbudene. Funnene viser at med god støtte og godt samarbeid med kommunen, samt mellom de frivillige, har opplevelsestilbudene bidratt til å skape aktiviteter til en stor del av innbyggerne. Det har også bidratt til å forsterke Tydals identitet og samholdet blant innbyggerne i det de åpner opp og viser innflyttere og mennesker utenfra, Tydals natur og historie. Hanem peker på at disse arrangementene bidrar til å fronte Tydal som et attraktivt sted å bo.

Et annet eksempel på tidligere forskning som har sitt utgangspunkt i arrangement, er Per Christian Holms (2012) masteroppgave «På den yderste nøgne ø». Hans studie omhandler Trænafestivalen, en musikkfestival som foregår på to naboøyer ytterst i havgapet på Helgelandskysten. Festivalen samler tusenvis av mennesker på Træna for å oppleve musikk og natur. Oppgaven ser på hvilke bakenforliggende faktorer som har vært med på å bidra til festivalens suksess.

Funnene viser til hvilke ressurser som ligger til grunn for festivalen, samt hvordan arrangørene tar i bruk lokal historie, lokale verdier og ressurser i sin tilrettelegging av opplevelser. Oppgaven belyser hvordan Træna kommune har havnet på en liste over femten suksessrike distriktskommuner, hvor det har blitt sett på hva kommunene gjør for å opprettholde et stabilt/ekspanderende og levedyktig samfunn. I likhet med Tydal, og til dels Mosjøen, har Træna kommune få innbyggere. Det er derfor interessant å se hva slike arrangement har å si for innbyggerne og bolysten.

3.0 Luhmanns systemteori

Niklas Luhmanns systemteori kan ses på som et nytt paradigme for sosiologien. Teorien bryter med den sosiologiske tradisjon ved at fokuset rettes mot systemenes utvikling og virkemåte, og går bort fra tradisjonelle sosiologiske teorier som setter mennesker i sentrum (Moe, 2003). Hos Luhmann består det sosiale systemet følgelig ikke av mennesker eller handlinger, men av kommunikasjon som tildeles handlinger (Reese-Schäfer, 2009). I stedet for å se på individet som noe mål eller sentrum for sosiologien, hevder Luhmann at sosialt liv har ikke noe annet fast punkt enn at det er liv. For at mennesker skal kunne oppleve livet som meningsfylt, må det ifølge Luhmanns systemteori utvikles systemer. Gjennom systemenes utvikling og virkemåte vil man kunne «se hvordan systemene ser» og ut ifra det betrakte hvordan de opererer ut fra egen betraktningmåte (Moe, 1994). I følge Luhmann (2000) er sosiale fenomen, sosiale system som danner seg selv gjennom å skille seg fra omverden. Skillet mellom selve systemet og dets omverden danner en betraktning av seg selv som noe forskjellig fra omverden. Det danner grunnlaget for systemets realitetsforståelse og dets mening som uttrykkes gjennom forventninger og kommunikasjon. Ut ifra hva som forventes og hva som kommuniseres, dannes det ulike operasjoner internt som sørger for at systemet opprettholder sin eksistens i samfunnet.

Luhmann har forsøkt å utvikle en teori med systemteoretiske begreper som forsøker å beskrive sosiologiens samlede gjenstandsområde. I den forbindelse hevder Luhmann at alle saksforhold kan forklares systemteoretisk og at enhver sosial kontakt kan forstås som system (Kneer & Nassehi, 1997).

3.1 Menneskets plass i Luhmanns systemteori

Som tidligere nevnt har ikke mennesket en sentral plass i Luhmanns systemteori. I følge Luhmann er det feil å tenke på samfunnet som et utviklingsforløp som enten er på tur mot noe bedre eller mot noe verre. I stedet dreier det seg om at samfunnet er et system som produserer og reproducerer seg selv og sine oppgaver. Systemet ser på mennesket som en del av omverdenen. Teorien peker på at individet eksisterer utenfor det sosiale i den forstand at systemene må tilpasse seg og innrette seg etter sin omverden. Selv om det er menneskene som driver systemene, blir de sett på som aktører som besitter den kunnskap og de egenskaper som må til for å handle etter systemets forventning (Ronglan & Havang, 2011). Eksempelvis dersom en leder i en skiklubb eller en sjef i en bedrift slutter, da vil ikke stillingen som leder og sjef, samt klubben og bedriften som system opphøre. Systemet vil da sørge for å innhente

et menneske som ses på som egnet og som har de kvalifikasjonene systemet forventer. Ifølge Luhmann består mennesket av drøyt 5 milliarder psykiske og organiske systemer som alle befinner seg utenfor systemet, og fungerer kun som systemets omverden. Det er kun menneskets psykiske system som kan bidra i forhold til systemets interne operasjoner, og det gjøres gjennom en form for interaksjon gjennom de etablerte strukturelle koblingene (Reese-Schäfer, 2009).

3.2 System og omverden

Kneer og Nassehi (1997) forklarer det viktige grunnbegrepet *system* som helheten av en mengde sosiale elementer eller sosiale handlinger, som henviser til hverandre og avgrenser seg fra omverdenen. I Luhmanns systemteori har alle systemer i samfunnet en omverden de må forholde seg til. Ved at de ulike systemene reduserer sin omverden til å kun bestå av andre systemer som er relevante for sitt system, avgrenses omverden og systemets valgmuligheter. Dette er nødvendig dersom systemet skal fungere operativt.

Videre ser Luhmanns systemteori på hvordan system opprettholdes og er rettet mot sin egen fortsettelse. Det er her begrepet *autopoiesis* gjør seg gjeldende. Autos og poiesis er greske ord som kan oversettes til «selvskapelse» eller «selvframbringelse». Autopoiesis betyr ikke «selvskapelse» ut av intet, men begrepet brukes til å beskrive et system som ut fra sin egen indre dynamikk er rettet inn mot sin egen fortsettelse. Eksempelvis kan man si at kroppsceller er levende systemer som tilhører autopoietiske systemer. En celle produserer som arbeidsdelt nettverk de spesifikke bestanddeler den består av. Eksistensen av produksjonsnettverket er avgrenset mot omverdenen ved hjelp av cellemembranen. Cellen har en sterk egendynamikk og prosessene som foregår i cellens indre er betinget av elementenes interaksjon med hverandre. Påvirkning fra omverdenen vil forstyrre, men levende skapninger trenger også miljøet (omverdenen) for å kunne ta opp næring og energi (Kneer & Nassehi, 1997; Reese-Schäfer, 2009).

3.3 Samarbeid og interaksjon mellom systemer

Ifølge Luhmann (2000) kan ingen system opprettholde sin eksistens uten å ha relasjon til andre systemer i samfunnet. Ulike systemer må kommunisere med hverandre for å eksistere. Dersom grensene mellom to systemer ikke er tydelige nok, kan dette komplisere systemene og føre til å bryte deres eksistens. Moe (1995) peker på at grensene mellom de to systemene bør være tydelige slik at det er klare forventninger om hva som hører til systemet og hva som ikke hører til systemet. Dersom dette ikke er på plass i et system vil man risikere at systemet

oppleves meningsløst, og uten klare forventninger til hva systemet skal oppnå. Det vil si at dersom to systemer samarbeider er det gjerne fordi begge systemene tjener på interaksjonen seg imellom. Systemet har da dannet en spesifikk relasjon til et annet system, som i teorien betegnes som *strukturelle koblinger* (Kneer & Nassehi, 1997). Begrepet betegner en form for tosidig relasjon der de involverte systemene bidrar med relevante ytelser, som de andre systemene ikke kan produsere selv. Det må være en gjensidig interesse systemene imellom, slik at ytelsene det bidras med kan inkluderes i hvert systems interne kommunikasjon. Systemene opererer fortsatt autonomt, men de forblir i hverandres omverden. De strukturelle koblingene dannes fordi de impliserte systemene har bruk for hverandres ytelser, og kan bidra til systemets gjen- og omdannelse.

3.4 Kommunikasjon og forventninger

I følge Luhmann opererer ethvert system gjennom kommunikasjon. Luhmann ser ikke på kommunikasjon slik som vi oppfatter det i hverdagslige termer, eksempelvis gjennom språk og gjensidig forståelse. «(...) *kommunikasjon er kun mulig som en selvreferensiell prosess*» (Luhmann, 2000, s. 184). Med det så mener Luhmann at det er i større grad snakk om å mestre og differensiere informasjonen. Han ser på det som en tredelt prosessuering av informasjon, som knytter sammen informasjon, meddelelse og forståelse. Kommunikasjon er derfor en sum av disse tre komponentene. Selv om begrepet kommunikasjon anses som et utpreget sosialt begrep som forutsetter sosial utveksling mellom minst to parter, ser ikke Luhmann på kommunikasjon som en gjensidig forståelsesprosess som bygger seg opp til noe felles (Moe, 1994). Kommunikasjon må baseres på forståelse, og foregår mellom to parter gjennom ytringer, handlinger, bevegelser, kroppsspråk og så videre. Kommunikasjonen må så tolkes og differensieres av den andre parten. Da bidrar andre part i kommunikasjonen, dette må igjen tolkes av første part for å kunne bidra i kommunikasjonen. Ifølge Luhmann kommuniserer ikke psykiske systemer, de forstår og handler gjennom bevissthet og tenkning. Sosiale systemer derimot, de kan ikke tenke. Der må kommunikasjonen til for å kunne handle. Derfor anser Luhmann all menneskelig kommunikasjon som kommunikasjon i sosiale systemer (ibid.) I systemet er det forventningene som styrer kommunikasjonen. Kommunikasjon er helt avgjørende for at systemet skal kunne eliminere det som i teorien kalles for kontingens (Kneer & Nassehi, 1997; Moe, 1994; Reese-Schäfer, 2009). Kontingens oppstår når det forekommer usikkerhet mellom to aktører i en dialog. Uten forventninger har ikke systemet noe mening, og dens grunnlag for å eksistere faller bort (Moe, 1994).

4.0 Metode

Et vitenskapsteoretisk perspektiv danner rammer for hva slags fenomener vi anser som eksisterende i samfunnet og som man kan vite noe om, samt hvordan man tilegner og utvikler kunnskap om dette (Tjora, 2017). Fenomenologi er en retning som tar utgangspunkt i at det primære studieobjektet er bevisstheten og hvordan fenomener fremtrer for hver enkelt fra et førstepersonsperspektiv. Dybdeintervju er en vanlig metode innenfor fenomenologien. Ved bruk av dybdeintervju ønsker forskeren å forstå informantenes opplevelser, samt hvordan de reflekterer rundt gitte temaer og avgrensede fenomen (Spradley, 1979 i Tjora, 2017). Dalland (2017) beskriver at formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå informantenes egen beskrivelse av ulike livssituasjoner.

Formålet med denne undersøkelsen er å se nærmere på hvilken betydning Bysprintens relasjoner har for gjennomføringen av idrettsarrangementet, samt for Bysprintens forankring i lokalsamfunnet. Datagrunnlaget i oppgaven er i hovedsak generert gjennom dybdeintervju som metode, med innslag av feltforskning i forberedelsesfasen til undersøkelsen. Ved bruk av dybdeintervju gis informantene tid til å reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til det fenomenet som studeres, nemlig Bysprinten (Tjora, 2017). Ved bruk av feltforskning kan en samle inn tilgjengelige data som belyser de spørsmål forskningen tar for seg gjennom å observere det som skjer, høre på det som blir sagt og stille spørsmål i situasjonen (Hammersley & Atkinson, 1996).

4.1 Mitt ståsted

«Innenfor all type samfunnsforskning vil forskeren ha ett eller annet engasjement i temaet det forskes på» (Tjora, 2017, s. 235). Et personlig engasjement overfor temaet kan både være positivt og negativt for forskningsprosjektet. Derfor er det ifølge Tjora (2017) viktig å redegjøre for, og reflektere over sin egen posisjon i forhold til forskningsfeltet.

Jeg har selv vært med som frivillig og bidratt i gjennomføringen av Bysprinten to ganger, for et par år siden. Jeg har kjennskap til flere av personene som var med og startet arrangementet, i tillegg til sentrale samarbeidspartnere. Jeg har dermed hatt og har fortsatt lett tilgang til førstehåndsinformasjon om idrettsarrangementet og nettverket rundt som er med å bidra i gjennomføringen. Jeg har flere ganger spurt meg selv hvordan det er mulig at Helgeland Event sammen med de lokale aktørene klarer å gjennomføre et så profesjonelt arrangement, år etter år, hvor eliteløpere fra hele verden kommer til Mosjøen for å gå showrenn. Denne helgen

fylles gatene i Mosjøen sentrum med snø, og flere tusen mennesker samler seg langs løypa for å heie fram barn og unge, ansatte i lokale bedrifter og ikke minst de store skistjernene. Min fascinasjon og interesse for hvordan Bysprinten som system klarer å levere et profesjonelt og attraktivt arrangement i stadig utvikling, er altså bakgrunnen for valg av tema for oppgaven.

4.2 Utvalg

Med hensyn til problemstillingen var det naturlig å avgrense oppgaven til et kriterieutvalg, da forskningsarbeidet tar høyde for å studere noe som er knyttet til deltakerne. De potensielle deltakerne blir invitert ut ifra spesielle kriterier (Tjora, 2017). I forbindelse med denne oppgaven var gjeldende kriterier at vedkommende måtte være en viktig aktør og samarbeidspartner for Helgeland Event i planleggingen og gjennomføringen av Bysprinten. Kriteriene genererte relativt få strategisk utvalgte enheter, noe som var viktig for å optimalisere informantenes bidrag til å kunne svare på problemstillingen (Tjora, 2017).

Som en forberedelse til valg av informanter, drev jeg innledningsvis i prosjektet med en form for feltforskning. Dalen (2011) forklarer at man gjennom en slik tilnærming vil kunne tilegne seg mye kulturkompetanse. Metoden innebærer at feltforskeren deltar åpent eller skjult i folks dagligliv over en lengre periode (Hammersley & Atkinson, 1996). For mitt vedkommende innebar dette å være med til Sverige for å se på gjennomføringen av FIS Ski Tour 2020, sammen med flere av medlemmene i Helgeland Event, eierne av Bysprinten. Her fikk jeg anledning til å observere det som skjedde, høre på hva som ble sagt i forbindelse med gjennomføring av arrangement, samt anledning til å stille spørsmål. Denne feltforskningen ga meg en pekepinn på hvem som ble viktig å intervju i forbindelse med mitt forskningsprosjekt. Her fikk jeg dannet meg et tydeligere bilde av hvem som ble ansett å være blant de viktigste aktørene av arrangementet. I tillegg ble to av informantene rekruttert gjennom en form for snøballmetode. Denne metoden innebærer at informanter en først har fått kontakt med, kommer med forslag på andre personer som kan være relevante informanter (Thagaard, 2009). Selv om ingen i reisefølget var informanter knyttet til min undersøkelse, kunne de som medlem av HEV informere meg om hvem som ble ansett som viktige aktører og bidragsytere til arrangementet. De fire utvalgte informantene fikk tilsendt en e-post der jeg etterspurte muligheten for å intervju dem. Siden mitt studiested befinner seg cirka 40 mil lenger sør for byen hvor arrangementet og mine informanter befant seg, ble vi enige om å møtes for et personlig intervju på et tidspunkt hvor jeg befant meg i arrangørbyen.

4.3 Feltforskning

Feltforskning har de siste tiårene blitt en populær tilnæringsmåte til samfunnsforskning, sammen med andre former for kvalitativt arbeid. I følge Hammersley & Atkinson (1996) innebærer metoden at feltforskeren deltar åpent eller skjult i folks dagligliv over en lengre periode. Feltforskeren observerer det som skjer, hører på det som blir sagt og stiller spørsmål. Vedkommende samler inn data som er tilgjengelige og som belyser de problemer forskningen tar for seg. Alle samfunnsforskere er på en eller annen måte deltakende observatører, og det vil derfor være vanskelig å avgrense feltforskningen som metode (Hammersley & Atkinson, 1996). Det er en sterk uenighet blant forskerne når det gjelder forskjellen på teori og praksis av feltforskning, og det finnes ikke noe enhetlig syn på den kvalitative forskningens form og formål. Man har også vært forsiktig med rådgivning når det kommer til gjennomføringen av feltforskning, da det ikke er en form for forskning som kan programmeres.

I dette forskningsprosjektet ble feltforskningen brukt som en del av forberedelsesfasen. Min opprinnelige plan var å observere hvilke vurderinger Helgeland Event, gjorde av arrangementet Ski Tour 2020, samt se hvordan de samhandlet med allerede etablerte relasjoner og eventuelt nye relasjoner som kunne knyttes til Bysprinten. På dette tidspunktet hadde jeg ikke formulert en problemstilling til forskningsprosjektet, men jeg hadde på forhånd satt meg inn i teorigrunnet for oppgaven. Med innsikten generert fra feltforskningen, kunne jeg allerede begynne å se for meg hvilke spørsmål og tema som ville være relevant å spørre om i de kommende intervjuene. Sett ut fra Hammersley & Atkinsons (1996) syn på feltforskning så opererte jeg som feltforsker sammen med HEV med en *konstruktiv- og vurderende interesse*. Det vil si at det gjøres en kontinuerlig vurdering av ting med et ønske om å forbedre omgivelsene. Her er en ikke opptatt av å kritisere forhold som en ikke kan gjøre noe med, men i stedet stilles konstruktive spørsmål fordi en er opptatt av hvordan en tilstand kan og bør forbedres. Konstruktiv interesse er nært koblet til det Hammersley & Atkinson (1996) kaller for *vurderende interesse*. Dette omhandler et engasjement for å se på om handlinger og forhold er som de burde være.

4.4 Datagenerering

4.4.1 Intervjuguide og gjennomføring av intervju

En intervjuguide omfatter sentrale temaer og spørsmål som til sammen skal dekke de viktigste områdene studien skal belyse (Dalen, 2011). Siden man ved bruk av dybdeintervju skal gi informanten tid til å reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til det aktuelle temaet

for forskningen (Tjora, 2017), så er det viktig å tenke på at spørsmålene stilles på en måte som kan gi reflekterte og fyldige svar (Thagaard, 2009). For å unngå at spørsmål jeg anså som viktig for forskningen ble utelatt, samt for å sikre svar på problemstillingen, brukte jeg intervjuguide (vedlegg 2) i intervjusituasjonen. I intervjuguidene har jeg benyttet meg av forslag til struktur presentert av Tjora (2017) og tenkt på «traktprinsippet» presentert av Dalen (2011).

Intervjuguiden har en struktur som tar for seg tre faser; oppvarming, refleksjon og avrundning. Jeg åpnet intervjuet med spørsmål som lå i randsonen i forhold til de mer sentrale temaene som skulle belyses i refleksjonsdelen. Dette var enkle og konkrete spørsmål som satte i gang samtalen, og som ikke krevde mye refleksjon. Refleksjonsspørsmålene som stilles er åpne spørsmål som gir rom for mer reflekterte og utdypende svar. Spørsmålene bygger på teorien i oppgaven, og bidrar til å sikre svar på problemstillingen i oppgaven. Det ble også formulert noen oppfølgingsspørsmål i intervjuguidene, men disse ble i mindre grad brukt under selve intervjuet. Refleksjonsspørsmålene er delt inn i ulike temaer som teorien i oppgaven bygger på. Inndelingen gjør det lettere å holde orden på de mange spørsmål. Avrundingsspørsmålene var enkle spørsmål for å runde av samtalen.

I forkant av intervjuene ble jeg enig med informantene om tid og sted for gjennomføring av intervju. Siden alle mine informanter befant seg i Mosjøen, ble det viktig å avklare møtetidspunkt tidlig slik at det ble mulig å gjennomføre personlige intervju i arrangørbyen. Jeg var fleksibel i forhold til tid og sted innenfor en gitt tidsperiode. Informantene kunne da velge et sted de var komfortable med, samtidig som de kunne unngå å bruke så mye tid på deltakelsen utover intervjutiden. Alle intervjuene foruten om ett ble gjennomført på informantens arbeidsplass. En av informantene hadde ikke mulighet til et personlig intervju den avtalte dagen på grunn av en jobbreise, men var tilgjengelig per telefon på avtalt tidspunkt. Intervjuene som foregikk på informantenes arbeidsplass, var rolige steder hvor vi ikke ble avbrutt. Dette gjorde at flyten i samtalen opplevdes som god. Intervjuene varte i alt fra 20 til 37 minutt, der det korteste intervjuet gikk over telefon. Til tross for at jeg fikk utfyllende svar på spørsmålene mine over telefon, opplevde jeg ikke samme flyt som i de andre intervjuene. Det kan være flere grunner til det, men jeg tror den nok at den uvante situasjonen gjorde meg litt stresset, da jeg underveis i intervjuet tenkte på at vedkommende var opptatt på jobbreise. I de fysiske intervjuene opplevde jeg at samtalen gikk litt av seg selv, og spørsmålene gav reflekterte og utfyllende svar som dekket mine temaer i intervjuguiden.

Det førte til at intervjuguiden ikke ble fulgt slavisk, men fungerte som en slags sikring i form av at jeg var innom de viktigste spørsmålene knyttet til utvalgte tema.

Det ble brukt digital lydopptaker på samtlige intervju, noe informantene var kjent med i forkant av intervjuet. Retningslinjer i forhold til bruk og lagring av lydopptak står nøye beskrevet i informasjonsskrivet som informantene fikk tilsendt før de takket ja til å delta i mitt prosjekt (vedlegg 1). Det var ingen problem å få informantenes samtykke, men prinsippet om anonymitet ble mer problematisk. Thagaard (2009) forklarer at ved bruk av kvalitative metoder må forskningsmateriale vanligvis anonymiseres, men dette har vært vanskelig å etterfølge med mine informanter. Dette ble derfor presisert, da informantene mine intervjues i kraft av sine posisjoner under Bysprinten. Som en følge av deres rolle under arrangementet, er informasjonen de besitter relevant for mitt prosjekt, og det vil derfor være mulig å gjenkjenne dem i oppgaven. Underskrift på samtykkeerklæring fra informanter, samt godkjent søknad fra NSD, gjorde det mulig å benytte deres posisjoner i forbindelse med arrangementet. Utfyllende beskrivelse om søknad til Norsk Senter For Forskningsdata, står under kapittel 4.6: Ethiske betraktninger. Informantene er ikke navngitt i hverken transkripsjoner eller tittel til lydfil. De er sortert etter merkelappene I1-4 (informant 1, 2, 3 og 4).

4.4.2 Transkribering

I intervjusituasjonen benyttet jeg meg som nevnt av lydopptaker. Jeg gjennomførte til sammen fire intervju, der varigheten varierte fra 20 minutt til 37 minutt. I etterkant av intervjuene ble disse lydopptakene transkribert. Transkribering innebærer å gjøre det muntlige materialet i lydfilene om til skrevet tekst (Sollid, 2013). Siden lydfilen kan spilles av igjen og igjen, er det mange detaljer som kan inngå i transkripsjonen. Elementer som latter, fyllord og tenkepauser kan være lyder og formuleringer som spiller en viktig rolle når det som ble sagt skal analyseres (Kvale, 1997). Tenkepauser ble markert, tilfellene av latter ble markert, samt lydord som «hmm» og «eh» ble transkribert for å markere at informanten brukte tid på å svare. Ofte må man vurdere om det er aktuelt å bruke dialekter eller om man skal normalisere transkripsjoner (Tjora, 2017). I dette tilfellet ble transkripsjonene normalisert til bokmål. Som intervjuer benyttet jeg meg av lydord som «ja», «skjønner» og «riktig», for å opprettholde flyten i samtalen og for å komme med bekreftende svar og uttrykk. Disse ble utelukket fra transkriberingen da de ses på som irrelevant for analysen og oppgaven.

4.4.3 Feltnotater

I startfasen av dette prosjektet ble jeg invitert med til Østersund og Åre i forbindelse med idrettsarrangementet FIS Ski Tour 2020. Deler av HEV var på plass i Sverige for å overvære arrangementet. Det var spesielt interessant og relevant for eventbyrået med tanke på at Ski Tour var et nytt konsept som for første gang skulle arrangeres. På denne måten kunne HEV, slik de forklarte det, sammenligne egne erfaringer de har høstet fra oppstarten i 2007, til nå i 2020 når deres eget arrangement skal foreta noen endringer. Å dele og sammenligne erfaringer med andre lignende arrangement, nevnes å være av høy interesse for medlemmene i HEV.

Som feltforsker deltok jeg åpent i form av at jeg observerte det som skjedde, hørte på det som ble sagt, og var ikke fremmed for å stille spørsmål. Det var interessant å høre hvilke vurderinger som ble gjort underveis. Både positive og negative hendelser, momenter og erfaringer med arrangementet ble diskutert. Eksempler på dette var betalingsordningen ved inngangen som skapte lang kø, plassering av mat- og serveringstelt, trasé for publikum, firmaer på stands, gjennomføring av medaljeseremoni og så videre. Dette er hva Hammersley & Atkinson (1996) kaller for *konstruktiv interesse*. Det gjøres en kontinuerlig vurdering av forhold med et ønske om å forbedre omgivelsene. Dette var forhold som medlemmene diskuterte og stilte spørsmål til i forhold til hvordan tilstanden var og hvordan den kunne forbedres, da med paralleller til eget arrangement. Den *vurderende interesse* kom også til syne gjennom deres engasjement om de handlinger som ble gjort underveis og om forholdene er som de bør være. Flere av de konstruktive og vurderende spørsmålene som pågikk innad i HEV ble også fremstilt på TV underveis i Ski Touren. Blant annet tilretteleggingen for de ulike løperne hva gjaldt overnatting. Her var det en tydelig skjevfordeling, noe som påvirket helhetsinntrykket av arrangementet.

Medlemmene av HEV påpekte at de hentet mye effekt av å være i dialog med andre arrangører. Her fikk de mulighet til å utveksle erfaringer om vesentlige momenter, med et felles mål om å stadig heve kvaliteten på arrangementene. Tor Arne Hetland var en av personene HEV var i kontinuerlig kontakt med. Vedkommende var fungerende rennleder under en av etappene i Ski Tour 2020, og har siden oppstarten av Bysprinten vært en viktig bidragsyter inn i gjennomføringen. Hetland kunne komme med refleksjoner hva gjaldt arrangement og samarbeid mellom aktørene i Ski Tour og dra paralleller til Bysprinten som han er med på hvert år.

Det ble også tid til samtaler med flere løpere og støtteapparat som HEV har knyttet relasjon til gjennom Bysprinten. Herunder kunne blant annet løpere som Johannes Høstflott Klæbo, Charlott Kalla og Andrew Musgrave konstatere at de så frem til siste helga i april. Det ble også utvekslet et par ord i forhold til deres opplevelse av arrangementet Ski Tour, som ga arrangørene av Bysprinten et større bilde av hva som teller inn på helhetsopplevelsen av et arrangement.

Som feltforsker var det lærerikt å se hvordan det ble gjort fortløpende vurderinger innad mellom medlemmene i HEV. Det var tydelig at de fikk bekreftet at de har opparbeidet seg en del kompetanse når det kommer til å arrangere, og at det er lærerikt å se hvordan andre gjør det. Det var også interessant å se hvor mange relasjoner som har betydning for deres eget arrangement i forhold til forventninger fra samarbeidspartnere, løpere og støtteapparat. Jeg ble under oppholdet bevisst på ulike spørsmål knyttet til Bysprinten som system, deres relasjoner og kommunikasjon med andre aktører, samt hvilken betydning disse relasjonene har for deres eget arrangement, til min egen undersøkelse.

4.5 Analyse

Den kvalitative analysen har som mål å gjøre det mulig for en leser å få økt kunnskap om saksområdet det forskes på, uten selv å måtte gå gjennom de data som er generert i løpet av prosjektet (Tjora, 2017). Analyseprosessen pågår mer eller mindre kontinuerlig gjennom hele forskningsprosjektet. Ifølge Sollid (2013) er det når man jobber med transkripsjonene at den egentlige analysen settes i gang, da søkes det etter sammenheng og mening. Denne forståelsen støttes i Dalland (2017) som påpeker at analysen skal bidra til å finne ut hva intervjuet forteller. Videre understreker Dalland (2017) at grunnlaget for analysen ligger i intervjuguiden. Intervjuguiden er i stor grad inspirert av teoriens posisjon i selve oppgaven. Tjora (2017) viser til en utforming og struktur som tar for seg viktige temaer i teorien, hvorpå spørsmålene blir fordelt på de ulike temaene. På den måten er det lettere for informant og intervjuer å holde orden på spørsmålene. Intervjuguiden gir rammer for temaene som teorien tar for seg, og en slipper å måtte gå frem og tilbake mellom de ulike temaene (ibid.). Ved å stille spørsmål som bygger på teorien i oppgaven, vil det bidra til å sikre svar på problemstillingen i oppgaven. Analysen har dermed samme struktur som intervjuguiden. Intervjuguiden er i hovedsak delt inn i seks kategorier (A, B, C, D, E, F) der A og F består av oppvarmings- og avslutningsspørsmål. Tema B, C, D og E er de kategoriene som er mest

relevant for analysen. Kategoriene nedenfor er felles for alle informantene, og knytter således teorikapittelet til intervjuguide og analysekapittelet.

- Menneskets plass i Luhmanns systemteori
- System og omverden
- Samarbeid og interaksjon mellom systemer
- Kommunikasjon og forventning

Arbeidet med analysen har sitt utgangspunkt i SDI-modellen. Ved bruk av stegvis-deduktiv induktiv metode vil man i praksis kunne befinne seg på ulike stadier i SDI-modellen samtidig, i ulike deler av et og samme prosjekt. SDI-modellens drivkraft er empirisk basert på nysgjerrighet for fenomenet som studeres. Bruk av intervju har som mål å generere refleksjon blant deltakerne (Tjora, 2017). I SDI-modellen opereres det kun ved et nivå av koder, som holder fast ved en ren induktiv strategi. Kodingsarbeidet baserer seg på finlesning av intervjuene. Saldaña (2013) i Tjora (2017) poengterer at kodene skal ligge tett på deltakerutsagn, for å ivareta det helt spesifikke i materialet. I arbeidet med finlesingen av intervjuene har jeg som nevnt delt de inn etter ulike kategorier, og sett på hva som går igjen av utsagn fra informantene innen samme kategori. Listen med kategoriene og uttalelsene fra informantene i intervjuene ga en oversikt som gjorde det mulig for meg å avdekke hvilke svar som utgjorde størst tyngde. Disse funnene diskuteres i kapittel 5, og skal sammenfatte en beskrivelse knyttet til problemstillingen for oppgaven.

4.6 Forskningens kvalitet

For å vurdere kvalitative undersøkelsers vitenskapelige kvalitet, regnes gyldighet, pålitelighet og generaliserbarhet som tre sentrale kriterier (Sollid, 2013; Tjora, 2017). Gyldighet knyttes til spørsmålet om hvorvidt de svarene vi finner, faktisk er svar på de spørsmål vi forsøker å stille. Pålitelighet sier noe om det er en logisk sammenheng mellom prosjektets utforming og funn, og de spørsmål en ønsker å finne svar på, samt om forskningen gjennomføres på en tilfredsstillende måte (Thagaard, 2009; Tjora, 2017). Generaliserbarhet derimot, knyttes til forskningens relevans og tar utgangspunkt i at undersøkelsens funn har en overføringsverdi utover det enkelte forskningsprosjektet (Brekke & Tiller, 2013; Tjora, 2017).

Når det gjelder gyldighet og pålitelighet som indikatorer på kvalitet i et forskningsprosjekt der intervju fremgår som metode, kan dette være vanskelig. Grunnen til det er at kvalitative forskningsintervju innebærer å studere hva som kjennetegner den sosiale arenaen som

undersøkes. I dette tilfellet gjelder dette et spesifikt idrettsarrangement og dets strukturelle koblinger i form av et visst antall ulike systemer i lokalsamfunnet. I dybdeintervjuene studeres meninger, holdninger og erfaringer, altså verden sett fra informantens ståsted (Tjora, 2017), som i dette tilfellet da er knyttet til det spesifikke idrettsarrangementet med dets spesifikke relasjoner i samfunnet. Det er dermed ikke gitt at forskningsprosjektet er interessant i andre sammenhenger eller at det kan gjentas i andre utvalg. Men man kan likevel se på systemets oppbygning, og dets relasjoner til andre systemer i samfunnet, uavhengig av det spesifikke arrangementet og aktørene rundt. For så å videre studere og eventuelt sammenligne hvordan interaksjonen og samarbeidet fungerer med denne systemforståelsen. Tjora (2017) påpeker at gyldigheten styrkes ved å tydeliggjøre hvordan forskningen praktiseres ut fra spørsmålene som stilles, og hvordan disse spørsmålene formes med utgangspunkt i temaene som utforskes. Ved å redegjøre for de valg som tas, samt et detaljert metodekapittel inviteres leseren til å ta kritisk stilling til forskerens relevans og presisjon. Ifølge Kvale (1997) berører gyldighet alle stadiene i et intervju når intervju benyttes som metode. Dette prosjektet startet med en interesse for et sosialt fenomen, nemlig idrettsarrangementet Bysprinten. Videre satt jeg meg grundig inn i Luhmanns systemteori, samt tidligere forskning på tematikken. Dette ga grunnlag for å bruke teorien som rammeverk for utformingen av intervjuguiden. Ved å se til tidligere forskning på Luhmanns systemteori samt lignende opplevelsestilbud, ble jeg inspirert til å se på hvordan teorien anvendes i forhold til fenomenet jeg ønsket å studere nærmere.

Pålitelighet som kvalitetskriterium i forskningen omhandler blant annet forskerens posisjon i prosjektet. I kvalitativ forskning er det en unison forståelse for at en fullstendig nøytralitet ikke eksisterer: *«Innenfor all type samfunnsforskning vil forskeren ha ett eller annet engasjement i temaet det forskes på»* (Tjora, 2017, s. 235). Forskerens engasjement kan betraktes som støy ved at det kan påvirke resultatene. Ved å være åpen om, og redegjøre for egen posisjon og engasjement vil det gi leseren et innblikk i hvordan forskerens personlige engasjement, kunnskap og erfaring har blitt brukt i selve forskningsarbeidet. Tjora (2017) påpeker at det i en rekke prosjekter er en forutsetning at forskeren har et spesielt engasjement og kunnskap om det området som skal studeres. Det er en fordel med tanke på å stille presise spørsmål, men kan også være en ulempe ved at man har med seg forutinntattheter. Min interesse for oppgaven kommer av kjennskap og kunnskap til idrettsarrangementet gjennom flere år. Jeg har tidligere vært med og jobbet som frivillig under arrangementet og har derfor kjennskap til to av mine informanter. Min rolle i gjennomføringen av arrangementet var

begrenset til et område, nemlig å eskortere løpere gjennom dagens program før selve skirennet. Dermed har jeg en begrenset kjennskap til organiseringen av arrangementet i sin helhet, og hvordan rolle de ulike aktørene spiller for gjennomføringen. Jeg opplevde det ikke som en svakhet å ha kjennskap til selve arrangementet, det ga meg i større grad grunnlag til å stille relevante spørsmål knyttet til teorien. Hvorvidt jeg hadde med meg forutinntattheter i selve intervjusituasjonen er vanskelig å si, men dette var noe jeg var obs på å unngå, da intervjuguiden ble utformet. Ytterligere fremhever Kvale (1997) at pålitelighetsbegrepet også inkluderer bevisstheten overfor spørsmålene som blir stilt i intervjusettingen, der en bør unngå ledende spørsmål. Det ble derfor viktig å ikke trekke inn tidligere studier om Luhmanns systemteori, men heller stille åpne spørsmål som kunne gi svar på det jeg ønsket å undersøke.

Bruk av lydopptaker og gjengivelse av sitater gjennom transkribering ses på som en styrke ved påliteligheten i oppgaven. Lydopptakeren sørger for at jeg som forsker ikke har mulighet til å gjengi sitater og uttalelser slik jeg husket dem, men at de blir gjengitt akkurat slik informantene uttaler seg (Tjora, 2017). Likevel gjengis ikke hele intervjuene i oppgaven, da det er jeg som forsker som trekker ut det som er relevant for problemstillingen og teorien. Tolkning og subjektivitet vil derfor være vanskelig å komme unna, men vil igjen bli tydelig forklart i analysen.

Innenfor samfunnsforskningen er en eller annen form generalisering et eksplisitt eller implisitt mål. Generalisering innenfor kvalitativ forskning kan være en utfordring. Det er et diskutert tema da det finnes ulike tilnærminger til begrepet. Denne oppgaven knyttes til *naturalistisk generalisering*. Det vil si at leseren inviteres til å selv vurdere hvorvidt funnene vil ha gyldighet eksempelvis for leserens egen forskning. Det forutsetter at forskningen kan redegjøre godt nok for detaljene i det som blir studert (Tjora, 2017). I dette prosjektet har jeg valgt ut informanter ut ifra hva jeg selv, samt tips ifra medlemmer av HEV anså som viktige aktører og bidragsytere til Bysprinten. Nærmere bestemt er dette utvalgte systemer som samarbeider for å gjennomføre idrettsarrangementer. Jeg er klar over at det er mange viktige samarbeidspartnere som bidrar inn i gjennomføringen, noen av disse aktørene blir også nevnt i et av intervjuene. Jeg har likevel valgt å fokusere på et begrenset antall aktører i min undersøkelse. Hvorvidt informantenes meninger og tanker om systemet og organiseringen kan overføres til andre gitte situasjoner blir dermed opp til leseren selv å bedømme. Jeg antar at det i noen tilfeller kan være ledere og sentrale aktører som står for planlegging og gjennomføring av et arrangement, som kan kjenne seg igjen i deler av resultatene. Likevel vil jeg være forsiktig med å si at disse resultatene er overførbare til andre undersøkelser. Det

finnes mye forskning på arrangementer i form av opplevelsestilbud, festivaler og idrettsarrangement. Jeg har trukket frem to masteroppgaver som i likhet med denne oppgaven har forsøkt å belyse hvilken betydning slike tilstelninger har å si for blant annet lokalsamfunnet, og hvilke bakenforliggende faktorer som gjør arrangementene suksessfulle. Dette kan ses på som en styrke da funnene i studiene til Holm (2012) og Hanem (2013) er sammenfallende med mine funn, til tross for at deres forskning er basert på arrangement i form av musikkfestivaler, ei utstilling og et motbakkeløp. Ved å se til tidligere forskning på tilsvarende arrangement har det hjulpet meg til å kunne bekrefte/avkrefte mine tolkninger.

4.7 Ethiske betraktninger

«*En slags etisk sans bør ligge implisitt i all forskning*» (Tjora, 2017, s. 46). Aspekter som tillit, konfidensialitet, respekt og gjensidighet bør prege kontakten med deltakerne i et kvalitativt forskningsprosjekt. Tjora (2017) peker på at bruk av lydopptak følger med seg et viktig etisk aspekt i forhold til hvordan man håndterer de data som genereres. På forhånd av intervjuene sendte jeg ut et informasjonsskriv som forklarte at jeg ville benytte meg av en lydopptaker, samt hvordan jeg ville behandle dataene underveis og i etterkant av prosjektet. På denne måten var mine deltakere informert om hvordan jeg kom til å behandle dataene. Jeg ytret at det var mulig å se gjennom transkripsjonen jeg skulle bruke i forbindelse med analysen, samt at lydopptakene ville bli slettet etter prosjektet var avsluttet.

Tjora (2017) påpeker at det i noen tilfeller vil være vanskelig å *garantere anonymitet*. Det gjør seg gjeldende i dette prosjektet da det brukes en slags *identitetsindikator (tag)* på informantenes arbeid. Informantene har sentrale roller knyttet til arrangementet. Det ble derfor viktig å være åpen om denne problemstillingen, at informantene samtykket til å kunne bli gjenkjent i undersøkelsen. Med samtykke fra informantene, ble det sendt en søknad til Norsk Senter For Forskningsdata (NSD). Ettersom søknaden ble innvilget, kunne personopplysningene behandles i tråd med personvernforordningen. Herunder gjør en rekke etiske hensyn seg gjeldende. NSD viste til personvernprinsipper som ble viktig å overholde. Disse har blitt praktisert i form av at informantene har fått tilfredsstillende informasjon og samtykket til behandlingen. De personopplysningene som har blitt samlet inn, vil ikke behandles til nye uforenelige formål, og det kun er relevante og nødvendige opplysninger som blir behandlet. Personopplysningene vil heller ikke lagres lenger enn nødvendig, men slettes i det prosjektet avsluttes.

Tjora (2017) peker på at i gjennomføring av intervju er forskningsetikken først og fremst knyttet til kravet om at informanten ikke skal komme til skade. Direkte skade på deltakerne gjør seg ikke gjeldende i denne oppgaven. Men det kan være at informantene opplever ubehag ved noen av spørsmålene som spørres, til tross for at temaet i oppgaven ikke tilsier at det vil være følsomme eller ubehagelige situasjoner som kan oppstå. Det ble likevel understreket at informantene kunne trekke seg fra undersøkelsen dersom det skulle være et ønske.

5.0 Bysprinten som sosialt system

Dette kapittelet vil drøfte funnene fra datainnsamlingen i lys av oppgavens fagstoff. Analysen skal uttrykke en sammenfattende beskrivelse, der relevante og sentrale sitater skal belyse problemstillingen. Formålet med denne analysen er dermed å gi en systemteoretisk forankret analyse ved bruk av det empiriske materialet i denne undersøkelsen. Denne undersøkelsen er tuftet på min interesse og nysgjerrighet på idrettsarrangementet og systemet Bysprinten.

Analysen skal dermed gi en beskrivelse av Bysprinten som et sosialt organisert system, og se på hvordan arrangementet strukturelt kobler seg til andre systemer, herunder: skiklubber, Idrettslinja på videregående skole, samt hovedsponsoren til arrangementet. Analysen vil også forsøke å belyse hvilken betydning disse strukturelle koblingene har for selve arrangementet og dens forankring i lokalsamfunnet.

I følge Luhmanns systemteori må det utvikles systemer for at mennesker skal kunne oppleve noe som meningsfylt. Teorien retter fokus mot systemenes utvikling og virkemåte i steder for selve mennesket. Gjennom systemenes utvikling og virkemåte vil man kunne «se hvordan systemene ser» og ut ifra det betrakte hvordan de opererer ut fra egen betraktningmåte (Moe, 1994). Det er også slik denne analysen vil operere, da det er de sosiale systemers selvbeskrivelse og selvobservasjon generert fra intervju som legges til grunn for å forstå hvordan Bysprinten som sosialt system kommuniserer og samarbeider med dets strukturelle koblinger til omverden. Med dette som utgangspunkt vil analysen undersøke problemstillingen: *Hvilken betydning har Bysprintens relasjoner for gjennomføringen av idrettsarrangementet, samt for Bysprintens forankring i lokalsamfunnet?*

5.1 Menneskets plass i Bysprinten

Ifølge Luhmann har ikke mennesket en sentral plass i systemteorien. Teorien peker på at samfunnet er et system som produserer og reproducerer seg selv og sine oppgaver. Mennesket blir i systemet sett på som en del av omverden. Her bryter teorien med den sosiologiske tradisjon der teorier som oftest setter mennesker i sentrum (Moe, 1994, 2003). Mennesket er riktig nok ikke det mest sentrale i teorien, men uten bidrag fra menneske vil ikke sosiale systemer kunne oppstå og fortsette å eksistere. Det er bidrag fra menneskene som driver systemene, og disse systemene må tilpasse seg etter sin omverden. Ifølge teorien er menneskene aktører som besitter den kunnskap og de egenskaper som må til for å handle etter systemets forventning (Ronglan & Havang, 2011). Denne typen tilnærming til menneskenes

plass i Bysprinten som system, har endret seg med årene. Synet på menneskets plass i de ulike delsystemene knyttet til Bysprinten, går igjen i de ulike intervjuene:

[I1] De første årene hadde jeg alt oppi hodet, på gul-lapper eller i en mail-boks, men dette har endret seg. Nå legges viktige dokumenter inn i gode system, vi har en mappestruktur slik at hvis det skulle skje at jeg ramlet ned en trapp igjen [latter] eller skulle gå bort, så er det fullt mulig for andre å plukke opp tråden.

Dette utdraget viser at oppstarten av Bysprinten var i liten grad påvirket av et innarbeidet system som gjorde at ulike roller og oppgaver kunne produseres og reprodusere seg selv uavhengig av menneskene. Systemet var i større grad avhengig av «nøkkelpersoner» som hadde den kunnskapen og de egenskaper som var forventet av systemet. Selv om menneskene er de som driver systemene, blir de kun sett på som aktører. Dersom systemet ikke kan hente inn nye aktører til de gitte rollene og oppgavene som kreves, så vil systemet opphøre. På denne måten var systemet i oppstartfasen svært sårbart. Informant 1 nevner at dette har endret seg etter hvert, og at gul-lapper er blitt erstattet med gode system som kan videreføre den kunnskapen som trengs. Det er flere verktøy som nevnes å ha bidratt til at Bysprinten som system har fungert bedre med årene. Mappestruktur og excel-filer blir nevnt. Leder av skiklubben støtter påstanden om at man ikke lenger er avhengig av nøkkelpersoner, men at en avgrensning av oppgaver og tillit til de innblandende aktørene har vært viktig i prosessen.

[I2] Dersom jeg som rennleder hadde vært fraværende tror jeg det hadde det gått helt greit uansett. Vi har excel filer på det meste så det er bare å finne fram. (...)

Arbeidsoppgavene er godt innarbeidet, det er tydelige grenser og avklaringer som gjør at det bare er å lete opp de samme papirene, endre litt på dugnadslistene også er det bare å smelle i gang.

Disse utdragene viser at aktørene i Bysprinten sitt system har innarbeidede prosedyrer som gjør at de ikke er avhengige av spesifikke mennesker. Dersom et av menneskene som driver systemene faller bort av en grunn, vil ikke systemet opphøre. Da kan det innhentes andre mennesker som besitter den kunnskap og de egenskaper som må til for å handle etter systemets forventning (Ronglan & Havang, 2011). Informantene forklarer at dersom dem som sjef, av ulike grunner skulle falle bort, så vil systemet innhente et annet menneske som ses på som egnet for oppgaven. Vedkommende vil ha de kvalifikasjonene som systemet forventer, herunder å være rennleder eller å lede arrangementet. På denne måten kan man si at det er

samfunnet og de systemene i omverden som produserer og reproduserer seg selv og sine oppgaver.

Tydelig avgrensning i forhold til arbeidsoppgaver nevnes også som en viktig årsak til at systemet kan fortsette å eksistere til tross for at et menneske skulle falle bort. Tydelige avgrensninger kommer som et resultat av forventningene til systemet. Ifølge teorien er det forventningene som styrer kommunikasjonen. Dermed vil de tydelige forventninger til de ulike systemenes interne operasjoner komme til syne via interaksjon gjennom de strukturelle koblingene som systemet har opparbeidet seg (Reese-Schäfer, 2009).

5.2 System og omverden

I Luhmanns systemteori forklarer grunnbegrepet *system* helheten av sosiale elementer eller handlinger som henviser til hverandre og avgrenser seg fra omverdenen. Ifølge teorien har alle systemer i samfunnet en omverden de må forholde seg til. Men for at systemet skal fungere operativt, må de ulike systemene redusere sin omverden til kun å bestå av system som er relevante for sitt eget system. Både omverdenen og systemets valgmuligheter avgrenses (Kneer og Nassehi, 1997). Et moment er hvordan systemet fungerer operativt, et annet viktig moment er hvordan systemet opprettholdes og er rettet mot sin fortsettelse. Disse søkes gjennom relasjoner og strukturelle koblinger.

[I1] Vår rolle her i Mosjøen er jo å skape aktivitet i byen og i bysentrum. Da jeg så på arrangementet fra Düsseldorf i 2007 så visste jeg jo samtidig at en av Norges beste sprintere kom fra Mosjøen – Guro Strøm Solli. Jeg så på arrangementet og tenkte at det de får til i Düsseldorf får vi også til i Mosjøen. Jeg kontaktet Guro, stilte spørsmål om dette var mulig å få til i Mosjøen. Da hun svarte med en positiv innstilling om at dette var mulig, ja da startet egentlig hele prosessen. Det første møtet var med Helgeland Sparebank, de var positive med en gang. Det var viktig for oss å ha med dem tidlig.

I sitatet kommer det frem hvordan det hele startet, og hvordan Bysprinten som system ble bygd. En forventning til Helgeland Event som eventbyrå er at de skal skape aktivitet i byen og i bysentrum. Idéen og inspirasjonen om en Bysprint i Mosjøen som kom gjennom TV-skjermen fra Düsseldorf. Konseptet ble betraktet som et arrangement som kunne få betydning i lokalsamfunnet. Men for at arrangementet skulle få betydning for samfunnet måtte det søkes relasjoner og strukturelle koblinger. Informanten beskriver at første steg ble å forhøre seg med

personer med førstehåndskunnskap hva gjaldt langrennssprint. Guro Strøm Sollis positive svar til idéen ble selve startskuddet på prosessen, og neste steg handlet om å søke relasjoner i omverden, i teorien kaldt strukturelle koblinger.

For at arrangementet skal kunne eksistere, krever det altså at arrangementet oppleves som relevant for samfunnet. Bysprinten må derfor bidra med noe som har betydning i samfunnet. Betydningen av bidraget søkes gjennom relasjoner, der relasjonene betegnes som strukturelle koblinger mellom arrangør av arrangementet og andre systemer. Disse koblingene må dannes fordi Bysprinten som system er avhengig av andre systemers ytelser. De kan bidra med ytelser som andre systemer ikke kan produsere, men som bidrar til systemenes eksistens. Et eksempel på en slik strukturell kobling er Helgeland Sparebank, nevnt i utdraget. De kunne bidra med ytelser i form av sponsormidler slik at arrangementet kunne la seg gjennomføre. En annen strukturell kobling som bidrar aktivt med ytelser til systemets eksistens er skiklubbene.

[I2] Vi har jo arrangert NNM med over 500 deltakere. Så dette kan vi jo bedre enn HEV. Vi kommer inn med en kompetanse som de har tydelig nytte av. Når vi er rennledere, er det vårt ansvar. Jeg tror det var her det skar seg med forrige rennleder. Vedkommende ble overkjørt og ikke inkludert, det var ikke tydelige nok grenser, så han backet ut. (...) Vi er fullt klar over spillerommet vi har å forholde oss til. Vi skal levere et teknisk renn og det stilles det forventning til, og det gjennomfører vi på en god måte! Den tydelige avgrensningen av oppgaver gjør det veldig enkelt for oss, da vi i stor grad bare kan planlegge internt, så vi slipper en haug av møter.

Ifølge Luhmann systemteori har alle systemer i samfunnet en omverden de må forholde seg til, men det er viktig at systemene avgrensner sin omverden til å kun bestå av andre system som er relevante (Kneer & Nassehi, 1997). I utdraget kan man se at skiklubben er et system i omverdenen til Bysprinten, som er relevant og som de må forholde seg til for å opprettholde arrangementets eksistens. Skiklubbene besitter kunnskap og ytelser som Bysprinten som system er helt avhengig av for å kunne eksistere. Det er ikke nok at et system i omverdenen besitter nødvendig kunnskap, systemet er avhengig av tydelige avgrensninger for at det skal fungere operativt.

Utdraget viser også et eksempel på hvordan et system i omverdenen ikke fungerte operativt. Oppgaven som rennleder bar ikke preg av tydelige nok grenser. Avgjørelser ble tatt uten å forhøre seg med den som faktisk satt på ansvaret. Det kan tolkes som om tydelige avklaringer

og grenser uteble, og systemet ble nødt til å innhente en ny aktør som inneha den kunnskap og erfaring som var forventet av systemet. Dermed kunne systemet fortsette sin opprettholdelse og eksistens. Her gjør begrepet *autopoiesis* seg gjeldende. Begrepet brukes til å beskrive et system som ut fra sin egen indre dynamikk er rettet mot sin egen fortsettelse. Bysprinten er et system med et nettverk bestående av strukturelle koblinger. Disse vil kunne forstyrre dersom ikke systemet og omverdenen har tydelige avklaringer og grenser seg imellom. Med en sterk egendynamikk innad, med tydelig oppgave- og rollefordeling, kan Bysprinten forvente og stille krav til sin omverden. Interaksjonen som foregår mellom systemene bidrar til å opprettholde grensene mellom systemene, og kan på den måten drive mot en fortsettelse av eksistensen, i stedet for at det oppstår forstyrrelser og i verste fall opphøring av systemet (Kneer & Nassehi, 1997; Reese-Schäfer, 2009). Systemet Bysprinten er i aller høyeste grad avhengig av å samarbeide med andre systemer i omverden for å eksistere. Både teori og praksis støtter denne påstanden.

[II] Selv om det er vi som eier arrangementet Bysprinten, så er vi 100% avhengig av skiklubbene. Uten deres kompetanse i å arrangere skirenn, hadde vi tvilsomt kunne gjennomføre. Vi legger til rette for at de kan arrangere skirennen, og når startskuddet går så er på en måte vår jobb mer eller mindre ferdig. Da drifter de resten.

Utdraget viser eksempel på en tydelig avklaring av oppgaver. Som nevnt ovenfor er denne dynamikken avgjørende for at et system skal kunne fungere operativt. Skiklubben bidrar med ytelser som systemet er 100% avhengig av, og det er ingen tvil om at denne oppgaven tilhører dem. De strukturelle koblingene som dannes mellom arrangementet og andre samfunnssystem, herunder skiklubber, næringsliv og Idrettsfag ved Mosjøen videregående skole, bidrar til å etablere en form for et samfunnsmessig fundament som gjør at Bysprinten kontinuerlig kan gjendannes.

Begrepet *autopoiesis* brukes som nevnt i teorien for å beskrive et system som er rettet mot sin egen fortsettelse ut fra sin egen indre dynamikk. Dette er systemer som reproduserer seg selv ved å ta i bruk elementer som de selv består av, til å produsere/reprodusere de elementer som systemet består av. Ifølge teorien er det ikke samfunnet, kulturen eller andre overordnede systemer som tildeler det enkelte systemet funksjoner (Moe, 1994). På sett og vis kan man si at Bysprinten er avhengig av funksjoner i samfunnet for å fungere og for å opprettholde sin eksistens. Likevel kan man se på Bysprinten som et lukket system når det gjelder den selvrefererende meningsproduksjonen. Med det menes det at det er Helgeland Event og

Bysprinten som selv bestemmer hva som er relevant og hva som funker for systemet. Systemet er jo åpen når det gjelder å motta ny informasjon og nye impulser utenfra, med da må autopoiesisen være såpass generell og fleksibel at de nye inntrykkene og utfordringene blir «transformert» til systemets form. Eksempel på dette kunne man både høre og se da HEV var på plass under Ski Tour. Her var de åpen for nye inntrykk og idéer. Idéer og informasjon som virket relevant ble bestemt av systemet selv, og «transformert» slik at de passet inn i systemet Bysprinten sin form. Man kan dermed si at Bysprinten er åpen og mottakelig for informasjon og inntrykk, men lukket og selvskapende i form av at systemet er rettet mot egen fortsettelse ut fra egen indre dynamikk.

5.3 Samarbeid og interaksjon mellom systemer

Luhmann (2000) er tydelig på at ingen system kan opprettholde sin eksistens uten å ha relasjon til andre systemer i samfunnet. Kommunikasjon er en forutsetning for å eksistere. Det som kan bidra til å komplisere og bryte systemenes eksistens, er at grensene mellom systemene ikke er tydelig nok. Moe (1995) peker på at tydelige forventninger om hva som tilhører systemet og hva som ikke tilhører systemet må være på plass for at å unngå at systemet oppleves meningsløst. Dermed må samarbeidet mellom to systemer bygge på en gjensidig relevans og ytelse seg imellom, hvor de strukturelle koblingene etableres gjennom interaksjon. Systemene opererer fortsatt autonomt, men forblir i hverandres omverdener, på denne måten opprettholdes de tydelige grensene. Denne tankegangen var noe skaperne av Bysprinten ønsket å etterleve. For å strukturere de ulike systemene og for å opprettholde tydelige grenser mellom systemene, hentet de inspirasjon fra et organisasjonskart som arrangørene av worldcuprennet i Drammen benyttet seg av.

[11] Under befaring i Drammen på worldcuprennet i 2007 fikk vi et godt tips om hvordan systemet kunne organiseres. Dette organisasjonskartet bruker vi den dag i dag. Det er et pyramidekart med eieren av arrangementet på topp sammen med skiklubbene. Næringsliv og kommunen under. Vi er avhengig av et samarbeid, og det samarbeidet må gå på kryss og tvers slik at alle føler seg inkludert. (...) De ulike aktørene får tildelt en oppgave, resten ordner de selv. Vi er bare inne og ser at de har kontroll. Vi bruker ikke tid på hvordan de løser oppgaven, bare det blir gjort. Det er et såpass stort arrangement, så det er viktig at alle aktørene i organisasjonskartet vet hva de skal gjøre, og at alle har et eierforhold til oppgavene sine.

Utdraget viser hvordan de ulike systemene er bygd opp i et organisasjonskart. Som informanten nevner så er de avhengig av et samarbeid, og samarbeidet må gå på kryss og tvers. Men de er også opptatt av at hvert og et system tildeles hver sine oppgaver som det forventes at de løser. På den måten er det tydelige grenser og avklaringer i forhold til gitte oppgaver. De ulike systemene har hver sine oppgaver og jobber autonomt, men de forblir i hverandres omverden gjennom interaksjon og samarbeid. Dersom grensene og forventningene ikke hadde vært tydelig nok, risikerer man at systemet oppleves meningsløst. Det er derfor viktig med en gjensidig interesse og relasjon til de involverte systemene som bidrar med relevante ytelser. Dette var noe hovedsponsoren av arrangementet var opptatt av i det de inngikk et samarbeid med Bysprinten:

[I4] Vi så muligheten i arrangementet selv om det virket som en vill idé. Men så var jo konseptet i tråd med visjonen til banken og Drivkraft for Vekst på Helgeland, så vi tenkte «Okay, dette kan vi kaste oss på, vi prøver, for dette kan bli veldig bra!» Våre krav gjennom sponing av arrangementet var ikke omsetningsøkning, men mer basert på både omdømme, folkefest og at det skal bidra til vekst på Helgeland.

Gjennom den strukturelle koblingen og relasjonen som er opparbeidet bidrar hovedsponsoren med å bevilge penger til arrangementet. Hovedsponsoren så på Bysprinten som en gylden mulighet til å skape bolyst og vekst gjennom en stor folkefest i byen. Midlene hovedsponsor bidrar med, gjør at Bysprinten kan dekke utgiftsposter i form av å rigge løype, sette opp tribuner og storskjermer, få tak i løpere, sponing av premier med mer. Kapitalen bidrar også til at hovedsponsor som system blir profilert og eksponert gjennom arrangementet Bysprinten.

Samarbeidet og interaksjonen mellom de ulike aktørene og arrangørene av Bysprinten, er de strukturelle koblingene som danner det samfunnsmessige fundamentet, som gjør det mulig for arrangementet å gjendannes år etter år. Koblingene har oppstått fordi systemenes relasjoner oppleves som attraktiv i den grad at begge systemer yter godt av samarbeidet. Bysprinten må på sin side bidra med ytelser som oppleves som relevante for de andre systemene, og de andre systemene må fremstå som attraktive i forhold til Bysprinten. Eksempelet under illustrerer hvordan ytelsen går begge veien mellom skiklubben og eierne av Bysprinten.

[I2] Det viktigste for oss er jo rekrutteringen til skiidretten. I tillegg gir det jo oss en god økonomisk inntjening. Også har Bysprinten en bra reklameverdi, der Mosjøen settes på kartet som en arrangør-by. Vi ser ikke bort fra at vi kan søke om større

arrangement på sikt. Og da vil dette være en utrolig drahjelp, at Mosjøen er kjent som en god arrangør-by, har et navn i Skiforbundet, og i tillegg har vi ressurspersoner i HEV som har kjennskap til og kontakter som gjør at, ja, som kan jobbe for oss hvis vi skal søke om NM del 2 om noen år. HEV sitter på mer kunnskap enn oss når det kommer til det kommersielle, og det ville vi kunne dratt nytte av. (...) Også er det jo en byfest som påvirker bolyst og bidrar til å vise at dette er en fin plass å bo, og da vil vi selvfølgelig bidra med den kompetansen vi har som de Mosjø-patriotene vi er.

Skiklubben bidrar med en ytelse i form av at de arrangerer skirennene. De bidrar med en kompetanse som eierne av Bysprinten er avhengig av, og som er av stor betydning for arrangementet. Skiklubbene igjen, er avhengig av en arena hvor det er fokus på rekruttering til skiidretten, og at det knyttes nye viktige relasjoner til andre systemer innen langrennsidretten. I tillegg er dette en arena hvor skiklubbene tjener inn penger som hjelper dem gjennom sesongen.

5.4 Kommunikasjon og forventning

Luhmann (2000) ser ikke på kommunikasjon som vi ellers gjør i hverdagslige termer, men som en selvreferensiell prosess hvor det handler om å mestre og differensiere informasjon. Kommunikasjon beskrives som en tredelt prosess som baseres på: 1. forståelse mellom parter gjennom ytringer, handlinger, bevegelser, kroppsspråk med mer, 2. informasjonen tolkes og differensieres av den andre part, for så 3. tolkes igjen av første part for å bidra i kommunikasjonen. Kommunikasjon i sosiale system må til for å handle, og det er forventningene som styrer kommunikasjonen. Uten kommunikasjon i systemene vil man ikke kunne eliminere kontingens som kan oppstå på grunn av usikkerhet. Dårlig kommunikasjon vil da bidra til å svekke de forventninger som er i et system, og føre til at systemets grunnlag for å eksistere faller bort. Som eier og arrangør av Bysprinten, har Helgeland Event flere forventninger til sitt eget arrangement og sine aktører:

[II] Vår forventning til arrangementet er at det skal skape en folkefest, bolyst, stolthet, engasjement, og i det hele tatt skape noe som kunne bli bra for innbyggerne i Vefsn, og samtidig bidra til markedsføring av Mosjøen utenfor vår bygrense. (...) Vi får tilbakemelding av næringsliv, publikum og løpere om at dette er et fantastisk arrangement, det er viktig for oss med tanke på våre egne forventninger. (...) Forventninger opp mot aktørene er at de vet hva de skal gjøre, at oppgaven blir løst og at alle har et eieforhold til oppgavene sine.

Helgeland Event arrangerer Bysprinten med en forventning om at dette skal bidra til noe positivt til innbyggerne i kommunen. I utdraget kan man se at det stilles både forventninger innad i systemet og til systemets omverdener. De strukturelle koblinger Bysprinten har til sin omverden, er systemer som er relevante for deres eget system (Kneer & Nassehi, 1997). Systemene er avgrenset i form av at alle har fått oppgaver de skal gjøre under arrangementet, og det forventes at disse blir løst. Bysprinten som system kan forvente dette nettopp fordi oppgavene som systemene i omverdenen har fått tildelt gjerne er ytelser som andre systemer ikke kan produsere, og det vil derfor kunne etableres et eierforhold til oppgaven.

Innenfor et sosialt system kan det ikke kommuniseres om alt mulig, kommunikasjonen må begrenses til å omfatte noe som oppfattes som meningsfull kommunikasjon for hvert enkelt sosialt system. Alle sosiale system anvender kommunikasjon som en meningsfull operasjon. Luhmann (2000) ser ikke på kommunikasjon som språk og gjensidig forståelse, men som en prosess der en må mestre å differensiere informasjon. Siden sosiale systemer ikke kan tenke, så må det kommunikasjon til for å handle (Moe, 1994). På den måten må alle systemene tilknyttet Bysprinten kommunisere for at de skal kunne samarbeide med hverandre, og for å kunne foreta handlinger. Utdraget under illustrerer hvordan Idrettsfag ved Mosjøen Videregående Skole samarbeider, kommuniserer og handler i tråd med Bysprintens og deres egne forventninger.

[I3] Det er flere sider ved forventningen. Vi har det som en integrert del av undervisningen, i faget «ledelse». Arrangement er et av kompetansemålene som elevene skal gjennom. Det stilles forventninger til at vi kan gå rett inn og gjøre et 100% levende arrangement, der elevene skal drifte det og bli veldig ansvarliggjort. HEV har vært tidlig inne og satt en del krav til hva Idrettsfag skal levere. Det har egentlig løftet engasjementet også. Også er det ikke til å stikke under en stol at det er en økonomisk sak som ligger der for elevene, som gjør det mulig for elevene å gjøre seg en del kroner til klassetur. (...) Vi har fått klare rammer fra HEV som har driftet arrangementet i alle år. Tanken deres med hvordan det skal arrangeres, har blitt mer og mer profesjonalisert. (...) Vi får nok tillit til å organisere og planlegge uten så mange som er inne og synser og mener noe. Vi har en dialog med HEV, ellers er det opp til oss å gjøre oppgaven vi har fått tildelt.

Det kommer frem i intervjuene at informantene som representerer de ulike systemene tilknyttet Bysprinten, har fått tydelige rammer for hva som er deres oppgave. Det ble blant annet påpekt at kommunikasjonen og samarbeidet har blitt enda bedre etter at det ble kuttet

ned på antall møter, det ble stilt tydeligere forventninger og krav til hvert enkelt system, som igjen ble enklere å forholde seg til. Dermed var det ikke lenger behov for innblanding og forstyrrelser fra andre systemer. Hvert system handler ut ifra de rammer og retningslinjer som blir gitt i forhold til oppgaven de skal utføre. Man kan dermed tolke at forventningene til hvert enkelt system er klar. Som Kneer & Nassehi (1997) og Moe (1994) nevner, så er det forventningene som styrer kommunikasjonen. Faller kommunikasjonen bort, eller at det av en eller annen grunn ikke stilles krav og forventninger til systemene, vil det oppstå kontningens og dermed true systemets eksistens.

6.0 Avslutning

Denne oppgaven har forsøkt å belyse problemstillingen: *Hvilken betydning har Bysprintens relasjoner for gjennomføringen av idrettsarrangementet, samt for Bysprintens forankring i lokalsamfunnet?*

Funnene i undersøkelsen tyder på at Bysprinten som system har en meningsfull kommunikasjon med systemene i lokalsamfunnet. For at systemene skal kunne bidra i gjennomføringen av arrangementet, er de helt avhengig av kommunikasjon og tydelige forventninger. Helgeland Event har løst dette ved at Bysprinten har definert sin omverden. Den består kun av relevante system som er koblet til hverandre på bakgrunn av en gjensidig interesse og ytelse i form av kunnskap og kompetanse (Kneer & Nassehi, 1997). På den måten kommuniserer og virker Bysprinten internt til sin grensesettende omverden. Siden kommunikasjonen oppleves som meningsfull av de ulike systemene, bidrar det til at relasjonene handler i tråd med forventningene og kan fortsette å opprettholde systemets eksistens (Moe, 1995). Det kommer frem i analysen at de tydelige avklaringene og forventningene knyttet til hvert enkelt systems arbeidsoppgaver, bidrar i aller høyeste grad til meningsfull kommunikasjon som igjen legger grunnlaget for handling og gjennomføring av det suksessfulle arrangementet.

Måten HEV har valgt å organisere de strukturelle koblingene i organisasjonskartet, virker hensiktsmessig på den måten at relasjonene hele tiden vil være inkludert i prosessen. Det kommer frem i analysen at dette er systemene svært tilfredsstillt med. Selv om systemene knyttet til Bysprinten arbeider autonomt, er de koblet til hverandres omverden som legger til rette for en meningsfull kommunikasjon der alle parter yter godt av samarbeidet (Kneer & Nassehi, 1997). Ved at de ulike systemene hele tiden er inkludert i prosessen, bidrar dette til at systemene bistår med en forståelse og aksept for, samt forpliktende samarbeid og støtte til Bysprintens eksistens og forankring i lokalsamfunnet.

Av undersøkelsen kommer det frem at Bysprinten som system er 100% avhengig av de strukturelle koblingene, herunder skiklubbene, hovedsponsor og Idrettsfag. Disse systemene besitter en unik kompetanse som gjør at betydningen av dem er helt avgjørende for å opprettholde arrangementets eksistens. Uten dem ville ikke Bysprinten kunne eksistert. Funnene samsvarer med Luhmanns systemteori (2000) som sier at sosiale system danner seg selv gjennom å søke relevante relasjoner og skille seg fra omverden. Siden relasjonene oppleves som attraktiv og bidrar med relevante ytelser for systemet og samfunnet ellers,

danner Bysprinten og dens relasjoner et slags samfunnsmessig fundament. Bysprintens forankring i samfunnet synliggjøres hvert år, siste helga i april. Da samles tusenvis av mennesker i Mosjøens gater til et yrende liv og en stor folkefest.

På bakgrunn av disse resultatene, kan analysen ved hjelp av Luhmanns systemteori gi en forståelse og beskrivelse av hvordan et idrettsarrangement kan forankres i lokalsamfunnet. Den forklarer også hvilke mekanismer som gjør at arrangementet fortsatt kan utvikles og gjendannes, i tillegg til å skape aktivitet og engasjement i lokalbefolkningen.

Denne oppgaven har brakt frem flere nye perspektiv på det sosiale fenomenet Bysprinten, da de strukturelle koblingene til lokalsamfunnet har alt å si for Helgeland Events gjennomføringsevne. Jeg lærte gjennom datagenereringen og analysen at det er langt flere aspekter ved relasjoner, og viktigheten av forventninger og kommunikasjon enn jeg hadde forutsett. For videre arbeid og forskning på temaet hadde det vært interessant å utforske i hvor stor grad slike arrangement faktisk påvirker bolysten og reklameverdien utenfor kommunens grenser. Dette fordi kommuner i distrikts-Norge stadig preges av fraflytting til mer urbane områder.

Litteraturliste

- Brekke, M. & Tiller, T. (2013). *Læreren som forsker - innføring i forskningsarbeid i skolen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming* (2. utgave. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hammersley, M. & Atkinson, P. (1996). *Feltmetodikk : Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning* (2. utgave. utg.). Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- HEV. (2019). Helgeland Event. Hentet 09.02.2020 fra <https://helgelandevent.no/>
- Kneer, G. & Nassehi, A. (1997). *Niklas Luhmann - introduktion til teorien om sociale systemer*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Luhmann, N. (2000). *Sociale systemer. Grundrist til en almen teori*. København: Hans Reizel Forlag.
- Moe, S. (1994). *Sosiologi i hundre år*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Moe, S. (1995). *Sosiologisk betraktning. En systemteoretisk innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Moe, S. (2003). *Tid for Luhmann: En studie av tidens betydning i Niklas Luhmanns systemteori og samfunnsanalyse* (Doktorgradsavhandling). Univeristetet i Tromsø, Tromsø.
- Reese-Schäfer, W. (2009). *Niklas Luhmann - en innføring* Oslo: Abstrakt forlag AS.
- Ronglan, L. T. & Havang, Ø. (2011). Niklas Luhmann: Coaching as communication. I R. L. Jones, P. Potrac, C. Cushion & L. T. Ronglan (Red.), *The sociology of sports coaching* (s. 79-93). London og New York: Routledge London.
- Skiforbundet. (2020). Skiforbundet/Langrenn. Hentet 08.05.2020 fra <https://www.skiforbundet.no/langrenn/terminliste/>
- Sollid, H. (2013). Intervju som forskningsmetode i klasseromsforskning. I M. Brekke & T. Tiller (Red.), *Lærere som forsker innføring i forskningsarbeid i skolen* (s. 124-137). Oslo: Universitetsforlaget.
- Sparebank, H. (2019). En drivkraft for idretten. Hentet 1. mars 2020 fra <https://www.drivkraftforhelgeland.no/tag/bysprinten/>

Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Oslo: Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo Gyldendal Norsk Forlag AS.

Vedlegg 1

Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Din deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Vi takker for at du har sagt deg villig til å delta i et forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Instituttets bachelorstudenter skriver en oppgave som innebærer analyse av dybdeintervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til denne. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, vil du bli kontaktet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er kontaktet som deltaker i dette prosjektet på bakgrunn av at du anses som en relevant person knyttet til idrettsarrangementet Bysprinten Mosjøen. Utvalget av informanter er personer som er med på å planlegge, organisere og gjennomføre Bysprinten i Mosjøen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer mellom 20 og 40 minutter. Du kan selv velge et passende sted for intervjuet. Intervjuet vil tas opp med en digital lydopptaker. Med tanke på din rolle og posisjon tilknyttet arrangementet, vil det være mulig å identifisere deg i oppgaven min. Dette gjelder spesielt de som kjenner til byen og arrangementet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Lydopptaket fra intervjuet blir lagret på en SD-minnebrikke. Opptakeren har verken tilkobling til internett- eller telenett. Etter opptak bringes opptakeren til instituttets eget transkripsjonsrom, hvor opptaket transkriberes av studenten selv. I transkriberingen anonymiseres du som privatperson, men det vil være mulig å identifisere deg via din rolle knyttet til Bysprinten. Jeg vil ivareta ditt personvern gjennom Norsk Senter for

Forskningsdata sine personvernprinsipper. Etter transkriberingen er gjennomført slettes innholdet på minnebrikken.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes innen juni måned i 2020. Dersom prosjektperioden utvides med tanke på korona-situasjonen, vil du få informasjon om dette.

Personopplysningene vil da være anonymisert, og vil ikke bli lagret etter dette. Opptaket fra intervjuet vil også være slettet fra minnebrikken.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Prosjektet skal etter planen avsluttes innen juni 2020.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved ansvarlig for emnet Idrsa2900, Jan Erik Ingebrigtsen, jan.ingebriigtsen@ntnu.no
- NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, telefon: 930 79 038, thomas.helgesen@ntnu.no
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, personverntjenester@nsd.no, telefon: 555 82 117

Med vennlig hilsen

Jan Erik Ingebrigtsen

Nora Friis-Vollan

Prosjektansvarlig
(veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet avsluttes 08.05.2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2

Intervjuguide

Intervjuperson:

Sted og dato:

Innledning og informasjon om studien

Fortelle hvem jeg er og bakgrunn for studien. Presenter kort hva studien innebærer, spørre om han/hun er tilstrekkelig informert og fortsatt ønsker å delta. Gjøre dem oppmerksom på deres rettigheter. Forklare at vedkommende kan bli kjent igjen i oppgaven, med tanke på deres rolle i arrangementet. Vise til NSDs meldeskjema og personvern dersom ønskelig. Klargjøre at jeg ønsker ærlige svar, og at ingenting er rett eller galt.

Oversikt over tema:

- A. Åpningsspørsmål
- B. Menneskets plass i Luhmanns systemteori
- C. System og omverden
- D. Samarbeid og interaksjon mellom systemer
- E. Kommunikasjon og forventinger
- F. Avslutningsspørsmål

A. Åpningsspørsmål: (felles for alle informanter)

- Hvor lenge har du vært med og arrangert Bysprinten?
- Rolle under idrettsarrangementet Bysprinten?

B. Menneskets plass i Luhmanns systemteori

- Er dere avhengig av spesifikke nøkkelpersoner for å gjennomføre arbeidsoppgavene gitt iht. arrangementet? Eks. dersom du som leder i skiklubben ikke var tilgjengelig – ville gjennomføringen gått sin gang likevel?
- Er det blitt etablert standardiserte prosedyrer og arbeidsoppgaver uavhengig av mennesket? Evt. hvilke?

C. System og omverden

- Er dere avhengig av andre aktører enn HEV i gjennomføringen av deres arbeidsoppgaver knyttet til arrangementet?
- Utfordringer knyttet til å være med å arrangere Bysprinten?
- Har du noen tanker om hvordan Bysprinten påvirker skiklubben?
  - o Barn og unge aktive
  - o Frivillige og foresatte
- Hvordan tror du et slikt idrettsarrangement påvirker rekrutteringen til skiklubbene?
  - o Har dere konkrete tall?
  - o Tilbakemeldinger og meninger?
- Hvilken betydning tror du Bysprinten har for lokalsamfunnet?

D. Samarbeid og interaksjon mellom systemer

- Når startet samarbeidet mellom skiklubben og Bysprinten?

- Hvordan foregår samarbeidet?
  - o Hvor ofte møter dere?
  - o Hvordan er dialogen?
- Hva er deres arbeidsoppgaver?
- Hvordan synes du samarbeidet mellom HEV og skiklubben fungerer?
- Har dere noen krav overfor HEV? Har dere påvirkningskraft?
- Har arrangørene av Bysprinten en form for kompetanse dere kan dra nytte av, og omvendt?
- Er det noe dere skulle likt å endre på i samarbeidet?

E. Kommunikasjon og forventninger

- Forventning og motiv knyttet til gjennomføring av arrangementet Bysprinten?
- Forventning til HEV?
- Hvorfor samarbeider dere med HEV om Bysprinten?
  - o Økonomi?
  - o Rekruttering?
  - o Bidra i lokalmiljøet?
  - o Andre ting?
- Hvordan har du opplevd at kommunikasjonen mellom skiklubben og HEV har fungert tidligere?
- Hva mener dere at HEV får ut av samarbeidet med dere?
- Hva er det som gjør arrangementet Bysprinten attraktiv?

F. Avsluttende spørsmål

- Er det noe jeg ikke har spurt om, som du gjerne vil fortelle/mener er viktig om temaet?
- Har du noen spørsmål til prosjektet som du ønsker svar på?

